

КВАЛИФИКАЦИОННА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДОКТОРСКА ПРОГРАМА “НАРОДНО СТОПАНСТВО (ВКЛ. РЕГИОНАЛНА ИКОНОМИКА И ИСТОРИЯ НА НАРОДНОТО СТОПАНСТВО)”

НАУЧНА ОБЛАСТ: 3. Социални, стопански и правни науки

ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ: 3.8. Икономика

ДОКТОРСКА ПРОГРАМА: Народно стопанство (вкл. регионална икономика и история на народното стопанство)

ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН: Доктор

НИВО ПО НКР: Ниво 8

ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ: Доктор по икономика

ФОРМА НА ОБУЧЕНИЕ: редовна / задочна / самостоятелна

СРОК НА ОБУЧЕНИЕ: редовна / самостоятелна - 3 години, задочна - 4 години

1. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ДОКТОРСКАТА ПРОГРАМА И ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО

Докторската програма „Народно стопанство (вкл. регионална икономика и история на народното стопанство)“ е в пълно съответствие с мисията на Института за икономически изследвания при БАН — да подпомага развитието на българската икономика и успешната ѝ интеграция в Европейския съюз чрез научни изследвания, оценки и предложения за икономическата политика, както и чрез обучение на млади учени и специалисти.

Спецификата на програмата се състои в нейната структура, която предоставя възможност за специализация в едно от две основни научни направления: макроикономика (включително история на народното стопанство) или регионална и секторна икономика.

В направлението *макроикономика* докторантите се подготвят да анализират икономическите процеси на национално равнище, като изследват факторите на растежа, икономическата стабилност, публичните финанси, инфлацията, заетостта и инвестиционната активност. Програмата развива умения за прилагане на съвременни икономически модели и методи за анализ, за оценка на въздействието на държавната политика и за формулиране на научнообосновани предложения за икономическо развитие. Включването на историко-икономически анализ (*история на народното стопанство*) в това направление дава възможност на докторантите да изследват произхода и развитието на стопанските процеси, институции и политики в България, както и тяхното отражение върху съвременната икономическа структура.

Направлението *регионална и секторна икономика* се насочва към изследване на структурните характеристики и динамиката на отделните отрасли и региони, факторите за тяхната конкурентоспособност и устойчиво развитие, както и икономическите и социални измерения на териториалната кохезия.

Тази структура осигурява на докторантите възможност за задълбочено и профилирано изследване в избраната област, като комбинира теоретичната подготовка с прилагането на аналитични методи и практически подходи към актуалните икономически проблеми. Програмата съчетава научна гъвкавост с ясно изразена насоченост към нуждите на националната икономика и регионалното развитие в контекста на европейските и глобалните тенденции.

Основната **цел на обучението** в докторската програма „Народно стопанство (вкл. регионална икономика и история на народното стопанство)” е подготовката на висококвалифицирани изследователи и експерти в областта на макроикономиката, секторната и регионалната икономика, които да притежават задълбочени знания и умения за провеждане на самостоятелна научноизследователска и приложна дейност.

Програмата цели да развие у докторантите способности за:

- аналитично, критично и системно мислене при изследване на икономическите процеси и структури на национално и регионално равнище;
- прилагане на съвременни научни методи и подходи при анализ на макроикономическите тенденции, секторните и регионалните особености на стопанството;
- оценка на факторите за икономическо развитие, структурна трансформация, устойчив растеж и регионална кохезия;
- умения за самостоятелно формиране на теоретични обобщения и конструктивни препоръки за икономическата политика.

2. СЪДЪРЖАНИЕ НА ОБУЧЕНИЕТО

Обучението по докторската програма „Народно стопанство (вкл. регионална икономика и история на народното стопанство)” се осъществява съгласно Правилника за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Института за икономически изследвания при БАН и индивидуалния план на докторанта, утвърден от Научния съвет.

Структурата на обучението включва три основни модула:

- Модул 1 – *Индивидуално специализирано обучение*: самостоятелна подготовка и полагане на изпити по „Микроикономика“, „Макроикономика“ и по специалността.
- Модул 2 – *Общо специализирано обучение*: два избираеми специализирани докторантски лекционни курса. Институтът предлага 4 специализирани курса по „Методология на научните изследвания“, „Приложна статистика“, „Зелена и кръгова икономика“ и „Разработване, управление и отчитане на научноизследователски проекти“.

- Модул 3 – *Общо академично обучение*: два курса и полагане на изпити по „Информационни технологии“ и „Чужд език“ за академични цели.

Обучението се осъществява чрез лекции, семинари, самостоятелна работа по темата на дисертационния труд, участие в научни конференции и подготовка на публикации в рецензирани издания. Институтът осигурява възможности за публикуване на резултатите от изследванията на докторантите в издаваните от него реномирани списания с международно признание - „Икономически изследвания“ (издание в SCOPUS със SJR ранг) и „Икономическа мисъл“ (издание, реферирано в ERIH PLUS и други световни бази данни), както и в сборници от ежегодни научни конференции на Института, предоставящи на докторантите трибуна за публично апробиране на научните си тези.

Докторантите се включват активно в научноизследователските проекти на Института и в международни форуми.

Програмата се реализира в сътрудничество с български и чуждестранни университети и научни организации, включително: УНСС, СУ „Св. Климент Охридски“, Стопанска академия „Димитър Ценов“ – Свищов, Икономически университет – Варна, Тракийски университет – Стара Загора, Аграрен университет – Пловдив, както и с академични институции от Унгария, Румъния, Армения, Литва, Словакия, Полша, Сърбия, Гърция, Италия и Китай.

3. ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И ПРОФЕСИОНАЛНИ КОМПЕТЕНЦИИ

В резултат на обучението по докторската програма „Народно стопанство (вкл. регионална икономика и история на народното стопанство)“ докторантите:

- разширяват и обогатяват познанията си в изследваната научна област и усвояват съвременни методи и технологии на научните изследвания;
- придобиват умения за самостоятелно провеждане на изследвания – от събиране и обработка на емпиричен материал до анализ, оценка и формулиране на изводи и препоръки за развитие;
- овладяват способности за диагностициране на икономически проблеми и за изготвяне на предложения за публични политики и управленски решения;
- развиват способност да създават и интерпретират нови научни знания чрез прилагане на иновативни методи и модели за икономически анализ;
- усвояват компетентности за академична комуникация, публикуване и защита на научни трудове според международните стандарти;
- придобиват умения за критично мислене, работа в научни колективи и активно участие в национални и международни научни проекти.

Докторската програма развива в обучаемите способността да прилагат интердисциплинарен подход при анализ на стопанските процеси и да съчетават историческата перспектива с икономическия анализ, включително в контекста на устойчивото регионално развитие и интеграцията на България в европейското икономическо пространство.

4. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНА РЕАЛИЗАЦИЯ

Завършилите докторската програма „Народно стопанство (вкл. регионална икономика и история на народното стопанство)” са подготвени да се реализират успешно като:

- изследователи и преподаватели в академични институции и висши училища;
- експерти и анализатори в държавната и регионалната администрация, национални и международни организации и НПО;
- специалисти в изследователски центрове;
- консултанти в области, свързани с икономическото и регионалното развитие, публичната политика и устойчивото управление на ресурсите.

Докторантите развиват способности да формулират и реализират икономически стратегии, да оценяват политики и програми и да допринасят за устойчивото развитие на регионите и на националната икономика като цяло.

Придобитата образователна и научна степен „Доктор“ е атестат за висококачествено обучение и гаранция за успешна професионална реализация в научната, експертната и приложната сфера на икономиката.